

Föstudagurinn 20. desember 1996 kl. 13:30

84. fundur Samkeppnisráðs

Ákvörðun nr. 46/1996

**Beiðni Félags kjúklingabænda um að fá undanþágu
til að gefa út leiðbeinandi verð á kjúklingum**

I.

Erindið

1.

Í erindi frá 13. desember sl. óskar Félag kjúklingabænda eftir undanþágu frá samkeppnislögum til að gefa út fyrir félagsmenn leiðbeinandi verð á kjúklingum. Gegn samþykki erindisins er félagið reiðubúið að falla frá opinberri verðlagningu á eggjum samkvæmt búvörulögum.

2.

Rök Félags kjúklingabænda fyrir erindi sínu eru eftirfarandi:

„1. Engin skylduáðild er að Félagi kjúklingabænda og hefur svo aldrei verið. Það er því ekki sjálfgefið að samkeppni yrði engin þó svo að félagsmenn reyndu að halda sig við leiðbeinandi verðskrá félagsins. Slík leiðbeinandi verðskrá hefur því aðeins gildi að hún endurspegli raunverulegar markaðsaðstæður á hverjum tíma. Hvorki einstakir kjúklingabændur né samtök þeirra geta notað þessa verðskrá til þess að knýja fram óeðlilega hátt verð í trássi við aðstæður á markaði.

2. Þrátt fyrir að opinber verðlagning hafi verið á kjúklingum hefur samkeppni verið mikil á kjúklingamarkaðnum og verulegir afslættir veittir frá skráðu verði. Mikil samkeppni hefur verið á kjötmarkaðnum og bendir margt til þess að hún fari harðnandi á næstu árum vegna innflutnings á kjötvörum. Því má ætla að áfram verði mikil samkeppni milli framleiðenda kjúklinga og kjötframleiðenda í heild þó svo að gefið verði út leiðbeinandi verð. Þá má ekki gleyma því að kjúklingar eiga í harðri samkeppni við aðra búvöru, bæði innlenda og erlenda.

3. Í samkeppnislögum á Norðurlöndum eru nokkrar undanþágur til landbúnaðar sem gera bændum eða fyrirtækjum þeirra heimilt að hafa ýmiss konar samráð og samstarf um verðlagningu og sölu búvara. Í sumum löndum er bannað að selja vörur undir kostnaðarverði. Samkeppnislög á Íslandi eru ekki sambærileg við þetta enda hefur reynslan verið sú að óspart hefur verið gripið til þess að keyra verð á tilteknum landbúnaðarvörum langt niður fyrir kostnaðarverð í því skyni að fá ódýrar auglýsingar og laða að viðskiptavinum. Í öllum tilfellum bitna óeðlilegir viðskiptahættir af þessu tagi á öllum framleiðendum viðkomandi vöru. Ekki er óeðlilegt að leyfa framleiðendum svipað samráð og samstarf hér og tíðkast víða annars staðar, t.d. með heimild til Félags kjúklingabænda til að gefa út leiðbeinandi verð á afurðum sínum, m.a. til að verjast óeðlilegum viðskiptaháttum smásöluverslunar.

4. Ljóst er að með því að hætta opinberri verðlagningu á kjúklingum er ekki verið að ógna hagsmunum neytenda. Það er ekki mikil hætta að slíkt leiði til hækkunar á verði kjúklinga. Takist hins vegar ekki að fara þessa leið þannig að hagsmunum framleiðenda sé sæmilega borgið jafnt sem neytenda, liggur ekki annað fyrir en að taka aftur upp opinbera verðlagningu á kjúklingum skv. búvörulögunum.

5. Í 16. grein samkeppnislaga er Samkeppnisráði heimilað að veita undanþágur frá 10., 11. og 12. gr. laganna að uppfylltum tilteknum skilyrðum. Félag kjúklingabænda telur að a) liður skilyrðanna verði uppfylltur þar sem samkeppni getur vart annað en aukist við að hætt sé opinberri verðlagningu á kjúklingum. Ennfremur að b) liður skilyrðanna verði uppfylltur þar sem leiðbeinandi verð stuðli að stöðugu framboði af kjúklingum á sanngjörnu verði.“

3.

Áður en Samkeppnisstofnun barst erindi Félags kjúklingabænda hafði stofnuninni borist fyrirspurn, dags. 6. nóvember sl., frá sjömannanefnd sem skipuð er fulltrúum vinnuveitenda, launþega og bændasamtaka ásamt fulltrúum landbúnaðarráðuneytisins. Í fyrirspurninni er leitað áhlits á því hvort til greina komi að veita undanþágu frá bannákvæðum samkeppnislaga til handa framleiðendum eggja og kjúklinga í tengslum við að fella úr gildi opinbera verðlagningu á umræddum afurðum.

Fyrirspurnin var rædd á fundi Samkeppnisráðs þann 12. nóvember og kom þar fram jákvæð afstaða hjá öllum ráðsmönnum til fyrirspurnarinnar. Sjömannanefnd var gerð grein fyrir því.

II. Niðurstaða

1.

Samkvæmt 8. gr. laga nr. 99/1993 um framleiðslu, verðlagningu og sölu búvara er sexmannanefnd skylt að verðleggja búvöru fari Bændasamtök Íslands og samtök framleiðenda þess á leit. Í þeim tilvikum er með lögum komið í veg fyrir verðsamkeppni milli framleiðenda því að ekki má selja búvöru sem sexmannanefnd verðleggur á öðru verði en nefndin ákveður, sbr. 1. mgr. 18. gr. laga nr. 99/1993.

Hvað varðar erindi Félags kjúklingabænda þá hyggst félagið falla frá ósk um opinbera verðlagningu á eggjum verði félaginu veitt undanþága frá bannákvæðum samkeppnislaga til að gefa út leiðbeinandi verð.

2.

Í 16. gr. samkeppnislaga hefur Samkeppnisráð heimild til að veita undanþágu frá bannákvæðum samkeppnislaga ef samkeppni eykst á viðkomandi markaði, vænta megi þess að jákvæð áhrif samkeppnishindrana vegi þyngra en ókostir þeirra eða sérstakar ástæður er varða almannaheill séu fyrir hendi.

3.

Það er mat Samkeppnisráðs að tímabundin undanþága frá bannákvæði a-liðar 10. gr. samkeppnislaga, sbr. 12. gr., til handa Félagi kjúklingabænda geti í ljósi þess að afurðir þeirra eru nú háðar opinberri verðákvörðun, fallið að skilyrðum a- og b-liða 16. gr. samkeppnislaga.

Þegar litið er á að undanþágan er liður í því að hverfa frá opinberri verðstýringu á kjúklingum til frjálsrar samkeppni í viðskiptum með kjúklinga er undanþága frá a-lið 10. gr. samkeppnislaga í samræmi við markmið laganna, sbr. 1. gr. þeirra.

III. Ákvörðunarorð:

„Með vísan til skilyrða í a- og b-liðum 16. gr. samkeppnislaga ákveður Samkeppnisráð að heimila Félagi kjúklingabænda undanþágu frá a-lið 10. gr. samkeppnislaga, sbr. 12. gr., til að gefa út leiðbeinandi verð á kjúklingum til framleiðenda kjúklinga. Undanþágan er veitt í ljósi þess að opinberri

verðlagningu á kjúklingum samkvæmt búvörulögum verði jafnhliða hætt. Undanþága þessi verður tekin til endurskoðunar einu ári eftir að hún tekur gildi. Meðan undanþága til útgáfu leiðbeinandi verðs gildir skal Félag kjúklingabænda tilkynna Samkeppnisstofnun allar verðbreytingar í síðasta lagi þegar þeim er ætlað að taka gildi.“